

תפילה (22)

שכבר בחר בך הקב"ה והבדילך מן האומות ונתן לך התורה, לנו ולגרים ניתנה.

אגרת הרמב"ם

אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו נוסח ברכה זו, שואל בעל ה"עץ יוסף", קשה ביותר, הרי רבותינו במסכת ע"ז (ב:) מספרים כי הקב"ה החזיר את התורה על כל אומה ולשון ולא קבלוה, עד שבא אצל ישראל וקבלוה. אם כן הכיצד מברכים אנו "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו", איזו בחירה היא זו, אם תחילה הציג השי"ת את התורה לאומות העולם. תירץ ה"עץ יוסף", כי לעתיד לבוא יטענו אומות העולם לפני הקב"ה: כלום כפית עלינו הר כגיגית ולא קבלנוה כמו שעשית לישראל, נמצא כי זו הבחירה שבחר בנו השי"ת מכל העמים בכך שכפה עלינו הר כגיגית ולא על אומות העולם.

ברם אפשר ליישב קושית ה"עץ יוסף", על פי דברי "ספר החסידים" (ס' רלג) האומר: כל ישראל ערבים זה לזה וכו' אילו היה אחד מוחה לא ניתנה התורה, מבואר מדבריו, כי הכלל כולו צריך היה לקבל את התורה כאיש אחד בלב אחד. ואילו עם ישראל לא היו עם מיוחד בפני עצמו, אלא חלק מאומה אחרת, כמו למשל חלק מבני שם, או מבני אברהם ואפילו מבני יצחק, והשי"ת היה שואל אותם אם חפצים הם בתורה, הרי גם אם כל בני יעקב היא אומרים נעשה ונשמע, לא היתה התורה ניתנה להם, שהרי שאר בני יצחק, אלו בני אדום לא קיבלו אותה, רק בגלל העובדה שהשי"ת ייחד את עם ישראל כעם בפני עצמו, וכבר בעודם במצרים קראם בתואר מיוחד: בני ישראל, לכן די היה בהסכמת כולם לקבל את התורה.

זו כוונתו בברכה: "אשר בחר בנו מכל העמים", היינו עוד מימי קדם בחר בנו כאומה מיוחדת, ורק בזכות בחירה זו "ונתן לנו את תורתו", כי לולי כן, כאמור, לא היינו יכולים לקבל את התורה אף אם היינו חפצים בה. *רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" על סדר התפילה*

אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו שונה נוסח ברכה זו מכל הברכות הנהנין. לא מצינו בברכות הנהנין שיאמר המברך 'אשר נתן לנו' לחם או מזונות, כי אם באופן כללי, 'המוציא לחם מן הארץ', או 'בורא מיני מזונות' וכדומה, ואילו ברכת התורה והמצוות תיקנו לומר 'ונתן לנו', וכן 'אשר קדשנו במצוותיו'. וצריך להבין טעם הדבר. הנה, כל דבר גשמי כבריאה, אין הוא טובה לכל אדם ובכל מקום וזמן. יתכן

אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו ברכה זו תמוהה, הרי רבותינו מספרים (ע"ז ב:) כי השי"ת הציג את התורה לכל האומות, ורק לאחר שסירבו לקבלה נתנה לישראל. אם כן הכיצד מברכים אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, איזו בחירה היא זו אם קודם לכן הציג את התורה לכל העמים.

ברם אמרו רבותינו (סוטה לג.): שהתורה ניתנה בשבעים הלשונות, כדי שכל האומות יוכלו לקרותה. אך לשון הקודש שונה היא משאר הלשונות, כיון שבה נרמזה התורה שבעל פה. כל דרשות חז"ל מבוססות על לשון הקודש כי הן נלמדות מלשון התורה אשר כתובה בלשון הקודש. אבל מלשון אחרת משבעים לשון, לא נרמזה התורה שבעל פה. על כן אנו מברכים: "אשר בחר בנו מכל העמים", כי לכל העמים רצה השי"ת לתת את התורה בלשונם ואילו בנו בחר לתת לנו את התורה בלשון הקודש, ונתן לנו את תורתו, בלשון שבה נכתבה התורה במרום, לשון הקודש.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" על סדר התפילה

אשר בחר בנו מכל העמים

רבינו הרמב"ם נשאל מפני רב עובדיה הגר האם הוא כגר יכול לומר "אשר בחר בנו מכל עם", וכן האם יכול לומר בתפילה "אלוקינו ואלוקי אבותינו", שהרי אבותיו עכו"ם הם. וכה השיב לו הרמב"ם: יש לך לומר הכל תקונם ואל תשנה דבר, אלא כמו שיתפלל ויברך כל אזרח בישראל כך ראוי לך לברך ולהתפלל. ועיקר הדבר, שאברהם אבינו הוא שלימד כל העם והשכילם והודיעם דרך האמת ויחודו של הקדוש ברוך הוא ובעט בעבודה זרה והיפר עבודתו, והכניס רבים תחת כנפי השכינה ולמדם והורם וצוה בניו ובני ביתו לשמור דרך ה', כמו שכתוב בתורה (בראשית יח, יט) "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ובני ביתו לשמור דרך ה'", לפיכך כל מי שיתגייר עד סוף כל הדורות וכל המייחד שמו של הקב"ה כמו שכתוב בתורה, תלמידיו של אברהם אבינו ובני ביתו הן וכולן החזיר למוטב.

וכשם שהחזיר אנשי דורו בפיו ובלימודו, כך החזיר כל העתידין להתגייר בצוואתו שצוה את בניו ואת בני ביתו. נמצא אברהם אבינו אב לזרעו הכשרים ההולכים בדרכיו, ואב לתלמידיו והם כל הגר שנתגייר. לפיכך יש לך לומר "אלוקינו ואלוקי אבותינו", שאברהם הוא אביך. ודאי יש לך לברך "אשר בחר בנו מכל העמים",

הלכה: חיוב החזרה על מה שלומד, האיסור לשכוח דבר מלימודו.

כתב השו"ע (יו"ד ס' רמ"ו ס"ג): עד אמתי חייב ללמוד, עד יום מותו, שנאמר ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך, וכל זמן שלא יעסוק בתורה הוא שוכח. כתב הפסקים ותשובות (אות יג): איתא בגמרא: שכל השוכח דבר אחד מתלמודו עובר בלאו, שנאמר "השמך לך ושמור את נפשך מאוד פן תשכח את הדברים", וקיבלו חכמים שאין הכתוב מדבר בעשרת הדיברות לבדן אלא ה"ה לכל התורה כולה, וכמה ממוני המצוות מנו לאו זה במנין המצוות. כמו כן עובר השוכח על מצות עשה של ושננתם, וכמו שדרשו חכמים: שיהיו דברי תורה מתודדים בפיו, שאם ישאל לך אדם דבר אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמור לו מיד. ועוד אמרו: "כל השוכח דבר אחד ממשנתו, מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו".

פתגם: אהבה היא לא רק רגש, לקיומה יש להקדיש מחשבה, אוזן קשבת, לב מרגיש, רצון כן ויד תומכת בכל מקרה. ספר "שמחלה"

חקירה: סימני אבידה: לא מועילים מן התורה (לחלק מהדעות), מחשש שראה את הסימנים ביד חבירו ומשקר, או שמא יש חפץ אחר עם אותם הסימנים. (שיעורי ר' שמואל ב"מ ח"ב עמוד כט)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: קץ כל בשר: ישבו יהודים בסעודת מצוה, והטיבו לבם במאכל ובמשתה. כשהגישו אל השולחן מנות בשר, דחה אחד המסובים את צלחתו מלפניו ולא אכל. שאלו חברו: מדוע אינך אוכל? הלא פסוק מפורש הוא: ומבשרך אל תתעלם? פסק לו הלה אף הוא את פסוקו: קץ כל בשר בא לפני, שכן הרופאים אסרו עלי אכילת בשר. ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קסג)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליו, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי, נחום בן שמחה, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, גלדיס קמונה בת רחל. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה

כי יזדמן האדם או המקום או הזמן, אשר לגביהם הדבר הגשמי לא יועיל אלא יזיק ויגרום רעה. לפיכך אין לברך 'אשר נתן לנו', שהרי נגרמת רעה מאותו דבר, לפיכך תיקנו באופן כללי, על בריאת הדבר על ידי השי"ת. לעומת זאת, התורה והמצוות, יש בהן טובה וברכה לכל אדם, בכל מקום ובכל זמן, ולכן בהן אפשר להדגיש את מקבלי טובה ולומר: 'אשר בחר בנו... ונתן לנו'.
רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" על סדר התפילה

נותן התורה

כתב הט"ז: ונראה לי שתקנו לחתום 'נותן התורה', שיש במשמעותו לשון הווה, ולא 'נתן' בלשון עבר. אלא הכוונה שהוא יתברך נותן לנו בכל יום תורתו, דהיינו דאנו עוסקים בה, וממציא לנו יתברך בה טעמים חדשים, וכמו שדרשו חז"ל (עירובין נד:): דדיה ירווך בכל עת.
ט"ז אורח סי' מז סק"ה

נותן התורה

מדוע נקבע מטבע של חתימת הברכה בלשון הווה, 'נותן התורה', ולא בלשון עבר 'נתן התורה', כפי שנאמר בגוף הברכה: 'אשר בחר... ונתן' יש לפרש: לפי שבשעת מתן תורה יצא השפע מאתו יתברך והשפיע על הר סיני כל התורה כולה, שבכתב ושבעל פה, מדרש ואגדה, הכל נאמר לנו למשה מסיני. ואותו השפע קיים לעולם ועד, וכל תלמיד ותיק העוסק בתורה לשם שמים, השפע הוא מחזר עליו ונח עליו, וזוכה לחדש חידושי התורה על ידי השפע ההוא, שהוא כדמות רוח הקודש. ונראה דלהכי יסדו בחתימת ברכת התורה 'ברוך אתה ה' נותן התורה', ולא תיקנו לומר 'נתן את התורה', כמו שתיקנו לומר בפתיחת הברכה. ההוא רמז שעד היום הוא נותן התורה והוא קול שפע הבא ממנו למי שזוכה בו.
רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" על סדר התפילה

פסוקים של ברכת כהנים

ומיד לאחר שמסיימים את ברכת התורה נוהגים לומר את הפסוקים של ברכת כהנים, ויש להתבונן מפני מה נסמכה ברכת כהנים לברכות התורה. אלא בא הדבר ללמדנו: כשם שיש תנאי כפול ומכופל ביחס לברכת כהנים, שהיא חייבת להעשות באהבה, ועל הכהנים לברך את הקהל מתוך אהבה, עד כדי כך שהזוהר הקדוש אומר, שאם יש לכהן שונא בתוך הציבור, אל לו לעלות לדוכן, משום שאינו יכול לומר שהוא מברך באהבה, כך בישיבה או בכולל, או אפילו בשיעור תורה בבית הכנסת, צריך לאהוב את הציבור שאיתם הוא נמצא ואיתם הוא לומד. לימוד שכזה, מתוך אהבה, מתוך אחדות וקרוב לבבות, הוא הלימוד הנכון.

ספר "עבודה שכלב"

